

(Ф 03.02 – 110)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

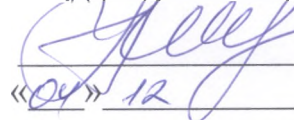
Національний авіаційний університет

Факультет економіки та бізнес-адміністрування

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

УЗГОДЖЕНО

В.о.декана ФЕБА

Світлана ПЕТРОВСЬКА

«04» 12 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

Анатолій ПОЛУХІН

«06» 12 2023 р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«Міжнародні розрахунки та валютні операції /

International settlements and currency transactions»

Освітньо-професійна програма: «Фінанси і кредит»

Галузь знань: 07«Управління та адміністрування»

Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Форма навчання	Сем.	Усього (год. / кредитів ECTS)	ЛКЦ	ПР.З	Л.З	СРС	ДЗ / РГР / К.р	КР / КП	Форма сем. контролю
Денна	3	120/ 4,0	34	17	–	69	-	-	Диф.залік – 3 с.
Заочна	3,4	120/ 4,0	8	4	-	108	К.р.(1)- 4 с.	-	Диф.залік – 4 с.

Індекс:НБ-6-072/21 – 3.1

НБ-6-072з/21 – 3.1

СМЯ НАУ РП 11.01.09-01-2023

Система менеджменту якості.
Робоча програма навчальної дисципліни
«Міжнародні розрахунки і валютні
операції/ International settlements and
currency transactions»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
РП 11.01.09-01-2023

Стор. 2 із 13

Робочу програму навчальної дисципліни «Міжнародні фінансові розрахунки та валютні операції/International settlements and currency transactions» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Фінанси і кредит» навчальних та робочих навчальних планів № НБ-6-072/21, № РБ-6-072/23, НБ-6-072з/21, № РБ-6-072з/23 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробила
доцент кафедри фінансів,
обліку та оподаткування

Юлія ВЛАДИКА

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри освітньо-професійної програми «Фінанси і кредит», спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» – кафедри фінансів, обліку та оподаткування, протокол № 15 від « 20 » 10 2023 р.

Гарант ОП «Фінанси і кредит»

/Олена РИБАК/

Завідувач кафедри

/Тетяна КОСОВА/

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради факультету економіки та бізнес-адміністрування, протокол № 2 від « 31 » 10 2023 р.

Голова НМРР

Анатолій ТОФАНЧУК

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Контрольний примірник

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни	4
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна	5
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	6
2. Програма навчальної дисципліни	6
2.1. Зміст навчальної дисципліни	6
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля	6
2.3. Тематичний план	9
2.4. Завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН).....	9
2.5. Перелік питань для підготовки до підсумкової контрольної роботи..	10
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	10
3.1. Методи навчання	10
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	10
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет	11
4. Рейтингова система оцінювання набутих здобувачем вищої освіти знань та вмінь	11

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни «Міжнародні розрахунки і валютні операції / International settlements and currency transactions» розроблена на основі «Методичних рекомендацій до розроблення та оформлення робочої програми навчальної дисципліни денної та заочної форм навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од, та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Дана навчальна дисципліна є теоретичною основою сукупності знань та вмінь, що формують фахівців в області фінансів, банківської справи та страхування.

Метою викладання дисципліни «Міжнародні розрахунки і валютні операції/ International settlements and currency transactions» є формування системи теоретичних знань і практичних навичок економічних явищ і процесів у сфері міжнародних відносин, зокрема організації та проведення, розрахункових та валютних операцій в сучасних умовах господарювання.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- вивчення теоретичних основ та принципів організації міжнародних розрахунків і валютних операцій;
- оволодіння практичними знаннями основних законодавчих та нормативних документів, які регламентують міжнародні розрахунки та валютні операції;
- розуміння економічної сутності та методики здійснення міжнародних розрахунків і валютних операцій
- вивчення основних платіжних інструментів, набуття навичок їх використання;
- здобуття практичних навичок з хеджування ризиків, що виникають при здійсненні міжнародної діяльності;
- застосування ефективних форм фінансування та кредитування міжнародного бізнесу.

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

ПРН2. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПРН3. Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

ПРН10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну

фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПРН13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.

ПРН16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

ПРН24. Використовувати у практичній діяльності знання з теорії грошей, фінансів і кредиту, організації грошово-кредитного регулювання, банківської системи, організації кредитування, страхування та інвестування, у тому числі авіаційних підприємств.

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

1. ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

2. Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК09. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК10. Здатність працювати у команді.

ЗК13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

3. Спеціальні (фахові) компетентності:

ФК1. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро - та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

ФК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури

ФК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку

ФК14. Здатність застосовувати знання й практичні навички щодо основ грошово-кредитного регулювання, взаємозв'язку між різними рівнями грошового обігу та банківської сфери.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Міжнародні розрахунки і валютні операції/ International settlements and currency transactions»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.09-01-2023
		Стор. 6 із 13	

ФК 16. Здатність розуміти процеси й фактори, моделі та теорії, які пояснюють виробничо-економічну і соціальну системи держави, а також здійснювати комерційні операції, координувати зовнішньоекономічну діяльність.

ФК18. Здатність досліджувати особливості діяльності юридичних та фізичних осіб, фінансово – кредитних установ та страхових компаній з огляду на сучасні умови розвитку ринку та світові тенденції господарювання.

1.4. Міждисциплінарні зв'язки.

Дана дисципліна базується на знаннях таких дисциплін, як «Фінанси», «Гроші і кредит», «Основи функціонування економіки на мікро-, макро та мезорівнях» та є базою для вивчення подальших дисциплін, а саме: «Банківська система», «Операції банків та небанківських кредитних установ», «Фінансовий ринок», «Міжнародні ринки та світова торгівля».

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля, а саме:

– навчального модуля № 1 «Теоретичні та практичні аспекти міжнародних розрахунків та валютних операцій», який є логічною завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля
Модуль № 1 «Теоретичні та практичні аспекти міжнародних розрахунків та валютних операцій».

Інтегровані вимоги модуля №1:

Знати:

основи валютних відносин;
види валютних операцій та їх особливості;
форми міжнародних розрахунків і специфіку їх застосування;
специфіку формування валютно-фінансових умов зовнішньоторговельних контрактів з урахуванням специфіки міжнародних розрахунків;
альтернативні форми фінансування зовнішньоекономічної діяльності;
форми і умови надання міжнародного кредиту;
основні засади проведення міжнародних лізингових, факторингових та форфейтингових операцій банками.

Вміти:

аналізувати реальну ситуацію на валютних ринках;
оцінювати ризики при здійсненні валютних операцій;

застосовувати комерційні та фінансові методи хеджування валютних ризиків;
обирати стратегію управління ризиками при здійсненні міжнародних операцій;

обирати форму міжнародних розрахунків, оптимальну з точки зору експортера чи імпортера в конкретній ситуації, що мінімізує ризики не платежу;

обирати оптимальні умови міжнародного кредитного договору;

оформляти документи, які необхідні для отримання кредиту, забезпечення виконання зобов'язань, нарахування відсотків та ін.

Модуль 1. «Теоретичні та практичні аспекти міжнародних розрахунків та валютних операцій»

Тема 1. Загальні основи організації міжнародних розрахунків.

Поняття та особливості міжнародних розрахунків. Роль національних, міжнародних, колективних валют та золота в міжнародних розрахунках. Способи платежів. Валютно – фінансові та платіжні умови зовнішньоекономічних угод. Ризики у зовнішньоекономічній діяльності та способи їх усунення.

Тема 2. Міжнародні банківські зв'язки та операції.

Банки в системі організації міжнародних розрахунків. Міжбанківські кореспондентські відносини. Валютно-фінансові та платіжні умови зовнішньоекономічних угод. Відкриття та ведення рахунків. Купівля банками іноземної валюти для міжнародних розрахунків. Ризики у зовнішньоекономічній діяльності, способи їх усунення.

Тема 3. Умови здійснення розрахунків за міжнародними торговельними операціями.

Умови здійснення розрахунків за міжнародними торговельними операціями. Зовнішньоторговельний контракт. Характеристика зовнішньоторговельного контракту. Експортери та імпортери, як партнери за зовнішньоекономічними угодами. Платіжні умови за контрактами. Базисні умови поставок товару. Правила ІНКОТЕРМС. Види документів при міжнародних поставках. Комерційні документи. Транспортні документи. Страхові документи. Фінансові документи.

Тема 4. Валютні операції комерційних банків.

Сутність валютних операцій. Класифікація валютних операцій. Вплив регуляторів на валютний ринок України. Купівля банками іноземної валюти для міжнародних розрахунків. Поточні конверсійні операції. Валютні операції на умовах СПОТ. Котирування валют. Курси покупця та продавця. Крос – курси та їх розрахунок. Валютна позиція. Практика укладання угод на ринку поточних конверсійних операцій. Ордери, що застосовуються на ринку конверсійних операцій. Особливості реалізації валютного трейдингу в умовах цифрової економіки.

Тема 5. Особливості використання в міжнародній сфері основних форм розрахунків.

Особливості використання в міжнародній сфері основних форм розрахунків.

Форми міжнародних розрахунків: документарні (акредитиви, інкасо) і недокументарні (платіж на відкритий рахунок, авансові платежі, банківський переказ, векселі та чеки). Характеристика авансових платежів. Платежі по відкритому рахунку. Банківський переказ. Розрахунки з використанням чеків, пластикових карток, векселів. Акредитивна форма розрахунків. Інкасова форма розрахунків.

Тема 6. Кредитування учасників міжнародних розрахунків.

Поняття міжнародного кредиту. Форми міжнародного кредиту. Механізм міжнародних кредитних операцій. Кредитування імпорту. Кредитування на основі векселя. Фірмові та банківські кредити. Єврокредити в сучасній системі розрахунків. Кредитування експорту. Короткострокове кредитування. Методи оцінки вартості кредитних операцій. Ставки, що використовуються при здійсненні кредитування на міжнародному рівні. Експортний факторинг та форфейтинг. Експортний лізинг. Банківські гарантії виконання зобов'язань у міжнародних розрахунках. Іноземні кредити в економіці України.

Тема 7. Банківські гарантії та поручительства як інструмент забезпечення платежів у міжнародній торгівлі.

Загальні принципи і правові основи банківської гарантії. Порядок видачі банківської гарантії. Поручительство. Платіжне зобов'язання. Дія банківської гарантії. Види банківських гарантій. Використання банківської гарантії. Типи та основні види банківських гарантій.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Міжнародні розрахунки і валютні операції/ International settlements and currency transactions»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.09-01-2023
		Стор. 9 із 13	

2.3. Тематичний план

№ пор	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)								
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання				
		Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Модуль №1 « Теоретичні та практичні аспекти міжнародних розрахунків та валютних операцій »										
		3 семестр				3 семестр				
1.1	Загальні основи організації міжнародних розрахунків.	12	2 2	2	6	11	1	-	10	
1.2	Міжнародні банківські зв'язки та операції.	14	2 2	2	8	9	1	-	8	
1.3	Умови здійснення розрахунків за міжнародними торговельними операціями.	18	2 2 2	2	10	10	2	-	8	
1.4	Валютні операції комерційних банків.	16	2 2	2 2	8	16	1	1	14	
1.5	Особливості використання в міжнародній сфері основних форм розрахунків.	12	2 2	2	6	16	1	1	14	
1.6	Кредитування учасників міжнародних розрахунків.	14	2 2	2	8	16	1	1	14	
1.7	Банківські гарантії та поручительства як інструмент забезпечення платежів у міжнародній торгівлі.	21	2 2 2	2 1	12	15	1	-	14	
1.10	Виконання контрольної (домашньої) роботи (ЗФН).	-	-	-	-	8	-	-	8	
1.11	Модульна контрольна робота №1	13	2	-	11	-	-	-	-	
1.12	Підсумкова семестрова контрольна робота (ЗФН)	-	-	-	-	19	-	1	18	
Усього за модулем №1		120	34	17	69	120	8	4	108	
Усього за навчальною дисципліною		120	34	17	69	120	8	4	108	

2.4. Завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН).

Контрольна (домашня) робота (ЗФН) з дисципліни виконується в четвертому семестрі відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних та практичних знань та вмінь, набутих у процесі засвоєння навчального матеріалу дисципліни. Конкретна мета контрольної (домашньої) роботи полягає у перевірці та закріпленні знань здобувачем вищої освіти отриманих в процесі вивчення дисципліни.

Виконання, оформлення та захист контрольної домашньої роботи (ЗФН) здійснюється здобувачем вищої освіти в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій.

Час, потрібний для виконання контрольної домашньої роботи (ЗФН) складає - до 8 годин самостійної роботи.

Для здобувачів вищої освіти ЗФН – завдання для виконання розробляються автором робочої програми. Навчальні матеріали затверджуються протоколом засідання випускової кафедри, доводяться до відома здобувача вищої освіти індивідуально і виконуються відповідно до методичних рекомендацій.

2.5. Перелік питань для підготовки до підсумкової контрольної роботи.

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до підсумкової семестрової контрольної роботи, розробляються провідним викладачем кафедри відповідно до робочої програми та затверджуються протоколом засідання кафедри та доводяться до відома здобувачів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- пояснювально-ілюстративний метод;
- метод проблемного викладу;
- репродуктивний метод;
- проблемно – пошуковий метод;
- дослідницький метод.

Реалізація цих методів здійснюється при проведенні лекцій, демонстрацій, самостійному вирішенні задач, роботі з навчальною літературою, аналізі та вирішенні задач з дисципліни.

3.2. Рекомендована література

Базова література

3.2.1. Івасів Б.С. Міжнародні розрахунки та валютні операції: навч. посіб. / Б.С. Івасів, Л.М. Прийдун, В.Я. Рудан. Тернопіль: Вектор, 2020. 572 с.

3.2.2. Міжнародні фінанси : підручник [Електронний ресурс] / [О. М. Мозговий, Т. В. Мусієць, Л. В. Руденко-Сударєва та ін.]; за наук. ред. д.е.н., проф. О. М. Мозгового. К.: КНЕУ, 2019. 515

3.2.3 Береславська О. І. Міжнародні розрахунки та валютні операції : навч. посіб. Ірпінь : Університет ДФС України, 2019. 368 с.

3.2.4. Банківська система: навч. посіб. / Крилова О.В., Владика Ю.П., Волчанська Л.В. Дніпро: Пороги, 2020. 324 с.

Допоміжна література

3.2.5. Зянько В. В., Єпіфанова І. Ю., Мельничук Д. П. Міжнародні розрахунки і валютні операції : навч. посіб. Вінниця : ВНТУ, 2021. 106 с.

3.2.6. Лавров Р.В., Садчикова І.В., Середюк І.О. Сучасні тенденції валютного регулювання в Україні. URL:http://www.economy.in.ua/pdf/8_2019/3.pdf

3.2.7. Ольга Целуйко Валютні операції – 2019: точкові поліпшення на тлі звичних обмежень URL: <https://uteka.ua/ua/publication/commerce-12-ved-i-valyutnye-operacii-7-valyutnye-operacii-%E2%80%932019-tochechnye-uluchsheniya-na-fone-privychnykh-ogranichenij>

3.2.8. Араичій В.І., Томілін О.О. Міжнародні розрахунки і валютні операції: навч.-метод. посібн. для студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», галузі знань 07 «Управління і адміністрування» Полтава: ПДАА. 2018. 141 с.

3.2.9. Владика Ю.П., Безугла Л.С., Турова Л.Л. Збутки та нові виклики діяльності системно важливих банків в Україні. Інфраструктура ринку. 2020. Випуск 42. URL: <https://www.market-infr.od.ua/uk/42-2020>

3.2.10. Міжнародні розрахунки і валютні операції: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2019. 62 с.

3.3. Інформаційні ресурси в інтернеті

3.3.1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

3.3.2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

3.3.3. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk>.

3.3.4. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>.

3.3.5. Методичні розробки кафедри (в електронному вигляді).

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ ЗДОБУВАЧЕМ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

Вид навчальної роботи	Мак кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
	3 семестр	3,4 семестр
Модуль № 1 «Теоретичні основи та практичні аспекти використання новітніх фінансових технологій»		
Види навчальної роботи	бали	бали
Виконання експрес-контрольних робіт та тестових завдань	40	20

Розв'язання задач, відповіді на теоретичні питання, тощо під час аудиторної роботи на практичних заняттях	30	20
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 здобувач має набрати не менше</i>	42	–
Виконання контрольної роботи (домашньої)	–	30
Виконання модульної контрольної роботи №1	30	–
Підсумкова семестрова контрольна робота	–	30
Усього за модулем №1	100	100
Усього за дисципліною	100	

Залікова рейтингова оцінка визначається (в балах та за національною шкалою) за результатами виконання всіх видів навчальної роботи протягом семестру.

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються здобувачу вищої освіти, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих здобувачем вищої освіти за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка, перераховується в оцінку за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.5. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки здобувача вищої освіти, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е** тощо.

4.6. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.